

APSTIPRINU

Latgales industriālā tehnikuma
direktore I. Ostrovska

2022.gada 30.novembrī

**Darba aizsardzības instrukcija Nr.55
betonētājam**

1.VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

Par instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vainīgās personas atbilstoši LR likumdošanai, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplināras, materiālas, administratīvas vai kriminālbildības.

1.1 Veikt betonēšanas darbus atļauts personām:

- no 18 gadu vecuma, kuras ir instruētas darba drošībā, ugunsdrošībā, elektrodrošībā;
- kuru veselības stāvoklis atbilst veicamajam darbam;
- kuras ir apmācītas(instruētas) pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2 Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- elektriskā strāva; kaitīgie putekļi, gāzes un ķīmiskās vielas;
- darbs augstumā, izstrādājumu, sagatavju, detaļu u.c. krišana;
- darbs mašīnu, mehānismu kustības vietās. Rotējoši griezējinstrumenti;
- telpas, darba vietas pieejas slidenas, nelīdzena darba klāja (grīdas) virsma;
- darbs nelabvēlīgos darba apstākļos, pārkaršana vai pār atdzišana;
- darba vietas (zonas) nepietiekams apgaismojums.

1.3 Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- visu elektroierīču, ietaišu metāla daļu zemējums;
- pietiekams darba vietas apgaismojums;
- darba vietas, atvērumu, aiļu, lūku, aku nožogojumi un iežogojumi;
- drošības zīmes, bīstamās zonas apzīmējumi, brīdinošie uzraksti;
- aizsargapvalki, aizsarg nožogojumi darbmašīnām, to kustīgām daļām;
- darba apģērbs, cimdi, aizsargķivere, drošības josta ar ķēdi (troši);
- aizsargapavi ar neslidošu, necaurduramu zoli un purngala aizsardzību;
- ķīmiski noturīgi cimdi, (kombinezons)apmetnis, zābaki;
- aizsargbrilles, respirators(gāzmaska) ar filtriem.

1.4 Prasības ugunsdrošībai:

- aizliegts rīkoties ar atklātu uguni darba vietā;
- smēķēt tikai speciāli tam paredzētās vietās.

1.5 Elektrodrošības prasības:

- ja elektroietaisēm bojājumu gadījumos(dzirksteļošana, deguma smaka, slēdžu uzkaršana, jūtama kaut niecīga strāvas noplūde uz elektroietaisē korpusa („sit”) u.c.) pārtraukt darbu (izslēgt), ziņot darba devējam par radušos situāciju un darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi;
- aizliegts izmantot pašdarinātas apgaismes, apsildes, ūdens sildīšanas(vārīšanas) elektroietaisē;
- ar mitrām, slapjām rokām neaiztikt elektroietaišu kontaktus, slēdžus, netūrīt tos;
- aizliegts veikt elektroietaišu, vadu, slēdžu, kontaktu u.c. remontu – tas jādara kvalificētam personālam;
- elektroietaišu ekspluatāciju atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi;
- aizliegts remontēt elektroietaisē.

1.6 Darba higiēnas prasības:

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās;
- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot;
- strādāt cimdos un lietot roku aizsarg ziedes, ja tas nepieciešams.

1.7 Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.

1.8 Nekavējoties ziņot tiešajam darba vadītājam, darba devējam vai viņa pilnvarotai personai par nelaimes gadījumu vai situāciju, kura apdraud cilvēka veselību vai dzīvību.

2.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU UZSĀKOT

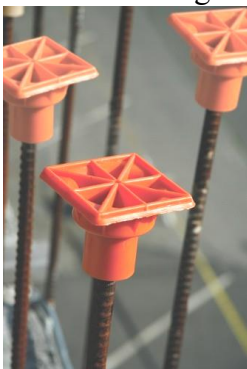
2.1 Uzvilkt darba apģērbu un citus individuālās aizsardzības līdzekļus atbilstoši veicamajam darbam. Pārliecināties par individuālās aizsardzības līdzekļu derīgumu. Sagatavot darbam nepieciešamos instrumentus un darba aprīkojumu, un pārbaudīt to tehnisko stāvokli.

2.2 Pārliecināties, ka:

- darba vietā ir pietiekošs apgaismojums (vietējā apgaismojuma spriegums līdz **36 V**),
- darba vietas, kas atrodas augstāk par **1,5 m**, kā arī, ja to attālums no iespējamās nokrišanas vietas ir mazāks par **2 m**, nodrošinātas ar stabiliem pagaidu nožogojumiem;
- ir uzstādīti tranšejas sienu nostiprinājumi, kā arī pagaidu nožogojumi;

2.3 Uzstādīt nepieciešamās drošības zīmes un brīdinošus uzrakstus bīstamās darba vietās.

2.4 Uz visiem brīvajiem, vertikāli esošiem armatūras galiem uzlikt aizsarguzlikas.

2.5 Nosacījumi, kad var neuzsākt vai pārtraukt darbu:

2.5.1 Nav sagatavota darba vieta darbu veikšanai, t.sk. strādājot uz sastatnēm un pastatnēm. Darba vietās, **1,5 m** augstumā un augstāk, trūkst nožogojums un piekļūšanas sistēmas.

2.5.2 Ja konstrukcijas nav droši nostiprinātas atbilstoši veicamo darbu izpildes projektam un tehnoloģiskajām kartēm.

2.5.3 Nepietiekošs apgaismojums darba vietā (zonā).

2.5.4 Nav vai ir bojāti individuālie aizsardzības līdzekļi, inventārs un darba rīki, vai arī ja tiem beidzies pārbaudes termiņš.

2.5.5 Nav nepieciešamās drošības zīmes vai brīdinošie uzraksti bīstamās zonas apzīmēšanai.

2.5.6 Darbu augstumā negaisa laikā, ja ir apledojs, migla vai vēja stiprums pārsniedz 15 m/s, kā arī lietū, snigšanas laikā, ja virs darba vietas nav nojume.

2.6 Specifiskus darbus (stropēšanas darbi, darbs ar pacelājiem, sastatņu montāža/demontāža, darbs augstumā; darbs ar montāžas pistolēm, darbs ar instrumentiem/tehnoloģiskajām iekārtām un tml.) uzsākt tikai pēc attiecīgas instruktāžas/apmācības saņemšanas un drošu darba paņēmieniņu apguves.

2.7 Par visiem konstatētajiem iekārtu, inventāra, elektrisko vadu u.c. bojājumiem nekavējoties paziņot tiešajam darba vadītājam. Līdz bojājumu novēršanai turpināt darbu kategoriski aizliegts.

2.8 Neuzsākt darbu, ja ir slikta pašsajūta, reibonis u.tml. Ziņot par to tiešajam darba vadītājam.

3.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

3.1 Precīzi ievērot tiešā darba vadītāja doto darba uzdevumu, patvarīgi neveikt uzdevumā neparedzētus darbus. Nepieļaut to personu atrašanos darba vietā, kuras nav saistītas ar izpildāmo darbu, neuzdot savu darba pienākumu veikšanu citiem.

3.2 Strādāt aizsargķiverē, aizsargapavos un lietot citus izsniegtos individuālās aizsardzības līdzekļus!

3.3 Veidņus, sastatnes un darba klājus izgatavot, uzstādīt atbilstoši darbu veikšanas projektam un darba rasējumiem. Ierīkojot darba klājus veikt pastiprinātu iemantojamo materiālu(it sevišķi

kokmateriālu – neizmantot kokmateriālus ar zaru vietām) un montāžas drošības kontroli. Uzstādot, noņemot, saīsinot veidņus augstumā, strādāt uz nožogotiem klājiem, sastatnēm, pastatnēm ievērojot attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.

3.4 Uzstādot veidņus(veidņu blokus) vertikālo sienu, kolonu betonēšanai darba klājus, margas darba klājiem betona iepildīšanai uzstādīt pirms veidņu uzstādīšanas.

3.5 Drošības norobežojumus/margas uzstādīt visiem vaļējiem atvērumiem, vaļēju pārsegumu malās tūlīt pēc to izveidošanās.

3.6. Vaļējus atvērumus nosegt ar stabiliem, drošiem klājiem. Nenosegt vaļējus atvērumus ar materiāliem, uz kuriem uzkāpjot var iekrist atvērumā – plēve, brezents, akmens vate u.tml.

3.7 Obligāti nostiprināties ar drošības siksnām veicot darbus augstāk par 1,5 m no zemes (pārseguma virsmas u.tml.):

- uzstādot/noņemot domkratu stieņus, statņus, veidņus, kuri izvietoti pa celtnes ārējo kontūru, pie vaļējiem atvērumiem;
- veicot vertikāli uzstādīto veidņu nostiprināšanu/atbrīvošanu, ja netiek izmantotas sastatnes, pacēlāji, ar margām aprīkoti darba klāji;
- pārvietojoties uz darba klāju; iepildot betonu veidņos (vertikālo sienu, kolonu) ja nav ierīkots ar margām aprīkots darba klājs;
- izveidojot dzegas, pārkares;
- ja betonējamās konstrukcijas slīpums pārsniedz **30°**;
- veicot liftu u.c. šahtu izbetonēšanu atrodoties uz to iekšienē ierīkotajiem darba klājiem.

Izvēlēties piemērotāko, drošāko nostiprināšanās veidu, risinājumu ņemot vērā darba specifiku konkrētajā objektā.

3.8 Regulāri kontrolēt uzstādīto domkratu stieņu un statņu stabilitāti. Norobežot pieeju domkratu, statņu uzstādīšanas vietās.

3.9 Pirms betonēšanas sākuma pārbaudīt darba vietu, novākt būvgružus un citus nevajadzīgos materiālus, pārbaudīt veidņu stāvokli.

3.10 Stiegrojuma elementus nokraut speciāli tam paredzētā vietā. **Aizliegts** stiegrojuma rezerves uzglabāt uz pastatnēm vai veidņiem.

3.11 Lai pārvietotos pa darba vietu, stiegrojumu, izmantot laipas, trapus. Regulāri tīrīt un neaizkraut darba vietas, ejas, t.sk. nokļūšanai pie ugunsdzēsības inventāra. Ziemas laikā veikt pārvietošanās ceļu attīrīšanu no sniega, ledus un veikt to kaisīšanu.

3.12 Strādājot ar betona sūkņiem pārliecināties par drošu vadu savienojumu, gala vada savienojumu fiksēt ar savilcējiem. Veicot betona ieliešanu strādāt individuālās aizsardzības līdzekļos. Ja betona padeves vads jāvirza, jāpietur ar rokām, satvert to cieši.

3.13 Ja saņemot betonu no sūkņiem (no automašīnas, stacionāriem) pēkšņi pārtrūkst tā padeve, nekavējoties ziņot sūkņa operatoram. Vadus tīrīt, remontēt pēc spiediena noņemšanas. Tīrot vadu ar saspīestu gaisu vai palielinot tajā spiedienu **aizliegts**, atrasties tuvāk par **10m.** no betona padeves vada.

3.14 Ja tiek veikta betona elektroapsilde, apsildes zona jānožogo un jāuzstāda brīdinājuma zīmes, plakāti. Darbus (apliešana ar ūdeni u.c.) šajā zonā atļauts veikt tikai pēc sprieguma atslēgšanas un attiecīgo brīdinājuma zīmju uzstādīšanas.

3.15 Izmantojot elektroiekārtas (elektrisko betona dziļuma vibratoru, betona maisītāju u.c.) ievērot elektrodrošības un ražotāja instrukcijas prasības. Pārtraukumos vai pārvietojot iekārtas izslēgt.

3.16 Veidņus izjaukt tikai ar darbu vadītāja atļauju viņa tiešā vadībā un darbu veikšanas projektā noteiktā secībā. Pārliecināties ka darba vietā nav ar veicamo darbu nesaistītas personas un brīdināt kolēģus.

3.17 Aizliegts izjaukto veidņu materiālus nokraut uz sastatnēm, darba virsmas kā arī mest no augstuma. Pēc veidņu materiālu noņemšanas nolaist to zemē, sašķirot un nokraut tam paredzētā vietā. Neatstāt nomestus (izmētātus) veidņu elementus, dēļus. Izraut vai noliekt tajos esošās naglas.

3.18 Strādājot ar rokas instrumentiem:

- rokturiem jābūt gludiem, bez skrambām, ieplīsumiem vai atšķēlumiem;
- rokturiem, kātiem jābūt stingri nostiprinātiem instrumenta darba daļā;
- darba daļa nedrīkst būt ar plaisām, atstarpēm vai atlūzumiem;
- rokas instrumentus izmantot tikai tiem darbiem, kuriem tie paredzēti;
- ja darba procesā tiek pielietotas asknaibles, tad nokniebjamo stieples u.c. galu nedrīkst novirzīt uz sevi vai darba biedra virzienā. Ieteicams lietot aizsargbrilles;
- strādājot ar nažiem u.tml. **aizliegts** apstrādājamo priekšmetu pieturēt no tās puses, uz kuru virzās nazis. Nevirzīt nazi virzienā "uz sevi" un sekot lai naža kustības ceļā nebūtu ķermeņa daļas;
- darba pārtraukumos, pēc darba instrumentus atstājat tā, lai tie nevarētu nokrist (uzkrist), nevarētu uz tiem uzkāpt vai nejauši savainoties;
- āmurus un tml. instrumentus darba laikā rokā turēt pēc iespējas tuvāk kāta galam.
- aizliegts instrumentus glabāt vai pārnēsāt kabatās, aizbāžot aiz siksnas vai zābaka un tml. Pārnēsājot vai pārvadājot instrumentus, to asās daļas nosegt ar apvalkiem. Instrumentus glabāt un pārvietot instrumentu somās, speciālās jostās, kastēs vai futrāļos;
- ja instruments, kuram ir ass griezējasmens (nazis u.c.) jāpadod citam strādniekam, darīt to tā, lai saņēmējs to varētu satvert aiz roktura. Aizliegts to mest.

3.19 Aizliegts strādāt bez **IAL** (ķīmiski noturīgi cimdi, apģērbs, respirators vai gāzmaska) ja tiek izmantots (sagatavots) betons ar ķīmiskām piedevām vai tiek veikta virsmu ķīmiskā apstrāde.

3.20 Informāciju par pielietotajām ķīmikālijām un nepieciešamajiem drošības pasākumiem pieprasīt no betona vai ķīmikāliju piegādātāja.

3.21 Veicot veidņu eļļošanu strādāt ķīmiski noturīgos aizsargcimdus.

3.22 Veicot veidņu kokmateriālu zāģēšanu ar ripzāģiem iepazīties un izpildīt attiecīgajās instrukcijās noteiktās prasības.

4.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJĀS

4.1 Ja darbā noticis nelaimes gadījums ar pašu vai kolēģi, nekavējoties:

4.1.1. Novērtēt situāciju un ievērojot personīgo drošību (*pārtraukt apdraudējuma iedarbību; elektrotraumu gadījumā cietušo vispirms atbrīvot no strāvas iedarbības(atslēdzot strāvu vai pielietojot strāvu nevadošus materiālus u.tml.) un pārvietot drošā vietā*) sniegt cietušajam pirmo palīdzību vai pašpalīdzību.

4.1.2. Nogādāt cietušo (griezties) medicīnas iestādē un paziņot par notikušo darba devējam. Ja nepieciešams, izsaukt ātro medicīnisko palīdzību (Tel. **113** vai **112**) un citus specializētos dienestus.

4.1.3. Pārtraukt darbu un notikuma vietu atstāt neskartu, ja tas nerada papildus bīstamību. Ja nepieciešams, norobežot bīstamo zonu vai veikt citus pasākumus lai nepieļautu cilvēku iekļūšanu bīstamajā zonā.

4.2 Ugunsgrēka gadījumā izsaukt ugunsdzēsējus (Tel. **112**),paziņot darba devējam un sākt ugunsgrēka likvidēšanu savas kompetences ietvaros ar pieejamajiem ugunsdzēsības līdzekļiem.

4.3 Nekavējoties pārtraukt darbu, ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem (riskā) faktoriem, kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību.

4.4 Izdzirdot trauksmes signālu, kas saskaņā ar noteikto kārtību brīdina par ugunsgrēka izcelšanos vai citu bīstamu situāciju, pārtraukt darbu, izslēgt elektroietaisies un atstāt ēku pa tuvāko evakuācijas izeju.

5.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

5.1 Izslēgt iekārtas, aparātus, apgaismojumu.

5.2 Notīrīt, nomazgāt tehnoloģiskās iekārtas, instrumentus.

5.3 Sakārtot darba vietu – palīgierīces, veidņus un citus materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.

5.4 Notīrīt un nolikt paredzētajā vietā specapgērbus un individuālos aizsardzības līdzekļus.

5.5 Par visiem bojājumiem, nepilnībām darba procesā ziņot tiešajam darbu vadītājam.

Sastādīja: darba aizsardzības speciālists _____ S.Naglis